

★ האם כלב משתין הינו פעילות אמנותית

★ ד"ר ג'קיל ומיסטר הייד במועצה לתרבות ולאמנות

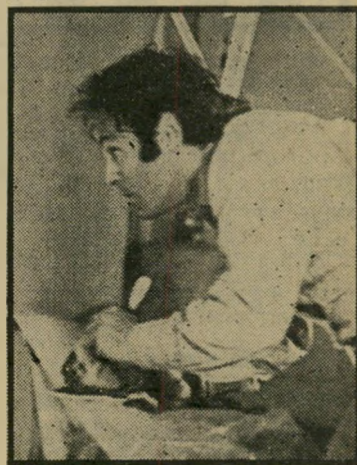
מה חושבים הכלבים על גזע. מיתוס והחיים

אמנות

אלט-נוי-שטיין

במוזיאון הבריטי בלונדון מצוייה סידרה של טבלת-חומר מספרייתו של המלך האשורי אשורבניפל, מן המאה השביעית לפני ספירת הנוצרים. הטבלות מתארות את תהליך ייצור הזכוכית בימי קדם. בעוד כמה שנים יאכלס מן הסתם המוזיאון העירוני של תל-אביב, סדרת תצלומים שתתאר את תהליך זיגוג וניסוף הזכוכית במצבית השנייה של המאה ה-20, מעשה-ידינו של האמן/וג' יהושע נוי-שטיין.

בינתיים מציג בימים אלה מוזיאון תל-אביב, באולם הגדול מס' 4 שלו, סיכום-תל

יהושע נוישטיין
שני חצאים יוצרים שלם

ביננים מעשה-ידינו של אותו אמן/וג' אמנותו העכשווית של נוישטיין מתמקדת בגיליונות-נייר רבים מתוצרת מיפעלי נייר חזרה, החתומים ומרצגים כמעשה-אמנות של יהושע נוישטיין.

נוישטיין הוא כוכב-שביט באמנות הישראליה, שנוגד בארצות-הברית. כאמן אמריקאי צעיר הבין את האפשרויות הפרובינציאליות המצומצמות לאדם המגיע מן האטרופולין האמריקאי, ועל כן השכיל והיגר לישראל תוך שהוא גורר בעיקבותיו מריח בעיותיה של האמנות האמריקאית השוליה הצעקניים. אחת מיצירות-האמנות הראשונות של נוישטיין בארץ-הקדש היתה ניסיון של הבאת ים בעזרת רמקאי לים לגרא בן-היעים (ממנו נגזר השם: גיהנום) בירושלים כעבודה קונספטואלית. אלא שמשום-מה נשמטה מן התרגום לאנגלית של ספר התנ"ך של נוישטיין העבודה שבגיא בן-היעים ניצב בימי המלכים המולך, שלו הקריבו בני-ישראל את בכוריהם, וגלי הים האמריקאים של האמן כיסו את ההיסטוריה של הגיא כמו היה קביון מצולק, הנשקף מעוקרת זבירצקי.

גיחתו הבאה של נוישטיין לכלי-התיקשורת היתה סדרת ציורים מזוגים וחתוכים, שבהם ניסה לפרק אלמנטים שלא היו כלל בעברדותו - תוך שהוא רשע על שמו אצל רשם-הפנטים, את פטנט גיזור הזכוכית. ליטפס של כלי-התיקשורת הביא אותו לשונב ולרעות בשדות האמנות הקונספטואלית התפעם,

בעזרת כלב שהשתין על אדמת רמת-הגולן הרשעה, שמן הסתם היתה ניסיון לעטוף אמנות משוללת אידיאולוגיה בתכסיס של ביטוי פוליטי, ומחאה חברתית שהעתיק מאמנים קונספטואלים ערכיים.

בתערוכה שלו מגיע נוישטיין לקביי עה הסרת תקדים בתולדות האנוש, והיא: "שני חצאים יוצרים שלם". אם להגות לליצנציה-פראטיקה הגיאומטרית של נוי-שטיין, הרי מפליא למצוא את ניסוחה של איצרת המוזיאון תל-אביב, הגב' שרה ברייטברג, הקבעת כי נוישטיין: "המצאי מערכת פגורה משלו, הפועלת בתוך גליון הנייר וכוללת קיפול, קריעה, חיתוך וכו'..."

לשם השלמת האנסמבל בתערוכתו של נוישטיין, מצערת למדי העובדה שהאמן לא טרח להביא אל בין כתלי המוזיאון את הכלב שהשתין על אדמת רמת-הגולן, על-ימנת שזה יבצע פעילות אמנותית דומה באולם מס' 4 של המוזיאון תל-אביב.

תיאטרון

פורת-יאטרון

קומיסאריה התרבות של ישראל, מנכ"לית המועצה לתרבות ולאמנות, נא-בקת על מקומה ומעמדה במישור-החדש. זו הסיבה שהביאה את הגב' לאה פורת ללנות בחודש האחרון לאמצעי-התיקשורת, ולהציג לפני עיתונאים, מוזמנים את הישגיה ואת הישגי האגודה לקידום אמנות-ילעם הנמצאת תחת חסותה. בלשון תת-סוציולוגית תיארה פורת באוזני ה-עיתונאי מיכאל אוהד מופת-הקרבת-התרבותית שלה: "מדינת ישראל החליטה על פיוור ארכולוסטי. על אמנות-ילעם להאדם שארם היישוב במרחק כמה יחמשים או מאתיים קילומטר מתל-אביב לא ירנש עצמו מקופת..."

בציניות יהירה ומתנשאת, ממשכה הקומיסאריה פורת יקובעת: "הבאנו ל-עירות הפיתוח פולנים ושלישית ויכיי עזת וגם את האנפמבל הקאמרי. את ארתור רובינשטיין לא הבאנו, גם את סידלר, לא הבאנו...". לשוחר-התרבות התודה לסיבה שבעיירות-הפיתוח מסתפ-קים ב,סולנים, שלישית ורביעית' ולא בארתור רובינשטיין ופידליו קובעת פורת בעזות מצח: "אמנות-ילעם איננה כופה את עצמה. האדם בשטח, רכוי-התרבות או הועדה האמנותית קיבעים מה טוב ליישוב שלהם..."

אבל לא היו דברים מעולם. הצהרות אלה הינו תיאטרון יחסי-הציבור האישי של לאה פורת, תיאטרון שהנחת-היסוד העיקרית שלו היא שניתן לשטות בעולם בעת ובעונה אחת. ואם לדבר על העובד דות, ולהציג את הסתירות, הרי כאן המקום להזכיר שרק לפני כמה חודשים מצעה, האגודה לקידום אמנות-ילעם את הצגת מוחהו של פיטר הנדקא קאסר את כביצוע התיאטרון האחר בעיירות-הפיתוח, למרות דרשתם של רכוי-התרבות והווע-דות האמנותיות המקומיות.

האם לא נמאס ללאה פורת ולאמרכלי-התרבות שלה לשחק את, ד"ר ג'קיל ומיסטר הייד' בתיאטרון הפארסה של המועצה-לתרבות-לאמנות?

החוויה הישראלית

אלבים דנציגר

הגישותם של כלי-התיקשורת האלקטרו-ניים בישראל (רדיו, טלוויזיה) לבעיות-היטוד של התרבות-הישראלית הן מן המפורסמות. ולא מפליא כלל שבין מספרי-סיפורת רדיופוניים מכובסי איזוב וציחצוי-חילשון, ועד לכתבות סופשבוע בטלוויזיה על אודות רקדני בלט מודרני מודקנים והצגות של תיאטרון מיסרתי משללות ערך אמנותי כלשהו - מתחמקת התרבות הישראלית בינות לאצבעות החללות של כלי-התיקשורת אלה.

בשבוע שעבר בא והוכיח מתו של אל-לה-זמר האמריקאי אלבים פרסלי את אולת-התרבות של הרדיו והטלוויזיה. בהשבוע - יומן אירועים הוכאה כתבה של המופקד על תק התרבות בחדשות הטלוויזיה, צבי גרין, שהמיר את נעורני גופות הרקדנים בנעורני ירכו של האילל האמריקאי המנחה. גם יומן-השבוע של שידורי ישראל - רדיו, מקור וגייס את מוחציתו של המלחין יוסי מרזחיים. שהוכיח בבקיאות רבה את, תרומתו של אלבים פרסלי לאנושות.

מתו בטרם-עז של הפסל יצחק דנציגר מתאונת-דרכים לא זכה בכיסוי בכלי-

אלבים פרסלי

12 קארליקים לבנים

התיקשורת האלקטרוניים, למרות השפעו הרבה המתחדשת על כל מעשה התרבות האמנות בארץ. דמותו, אצנתו ויכולת ניתוחו האינטלקטואליים לא אמרו מן הסתם דבר למפקדים על ה,תרבות' ב-מדומים של הרדיו הטלוויזיה. יתכן גם שחסותן של תריסר מכוניות קארליקאן לבנות במסע ההלווייה של יצחק דנציגר הפך את מותו לדיעה מערכתית קלושה, שלא היה בכוחה להביא תהילת עולם כלשהי לכתבליי-התרבות של הרדיו וה-טלוויזיה.

הרעם

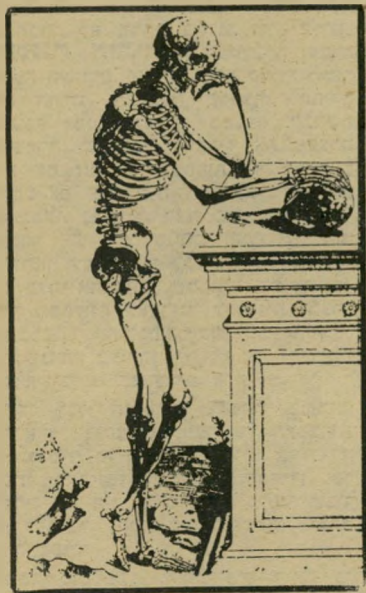
הלבנים והעיר

"אלה הם הסיפורים שמספרים הכלבים כשעה שאש המדורות מתמרת אל על והרוח באה מצפון. איראו נקלחת כל

משפחה פכים פכים האה הכלבלבים יושבים בשקט ומקשיבים, ועם סיום הסיפור הם שואלים שאלות רבות:

מה הוא אדם? מה הוא עיר?
ואולי: מה הוא מלחמה?
או: מה הוא מלחמה?

אין תשובה חיובית אף לאחת מן השא-לות האלה. יש השערות ופברות וניחושים למדניים רבים, אך תשובות - אין..."

רחלי אגדת
אלגוריה חזלית

זהו קטעה-הפתיחה מתוך הספר עיר. ספר קלאסי של מדע-בידיוני, המורכב משמונה סיפורים המהווים אגדה מהולה במיתולוגיה, המספרת זה מאות בשנים על-ידי כלבים תושבי כדור-הארץ. הכלבים מוטרדים מתולדות כדור-הארץ ושואלים שאלות: "אם אי-פעם היה יצור כנון האדם... כי האדם כפי שהוא מוצג באגדה, איננו אלא פרי הדימיון העממי. ייתכן, כי כימה הראשונים של התרבות הכלבית עוצב האדם כיצור כדור, מין אלהים גיועי אשר עליו יכולים כלבים להשליך יתבם ולמצוא בו עורה ונחמה..."

מתוך התפתחותה של אגדת העיר אנחנו למדים בהדרגה: "לאחר התפרקותו של הערים, ולאחר שבני-אדם נמשו, אחת ולתמיד, את מקומת ההתכנסות של המאה העשרים, ופרקו מעליהם את היצר השכפטי להתקבץ יחד באיזו מערה או באיזה מער כדי לעמוד בפני אייב משותף או בפני פחד משותף. יצר שאוב עליו בלה, מאחר שלא היו עוד פחדים או אייבים, האדם התקומם בפני יצר העדר אשר כפה עליו תנאים כלכליים הכרתיים כדורות עבר..."

הסיפור עיר עוסק בהתפרדות עיר ה-עולם העדעי עצמה, כמקד ההתחששות העולמי, שבא לכדי הנצחה סוציו-היסטו-רית בידי מכס ובר בסיפורו העיר. תם תפקידה של העיר, והספר הזה מתאר בדילוגים על הזמן את תהליך ההגירה של בני-האדם לסוככים וגלאקסיות רחוי-קום, שעה שאת מקומו על פני כדור-הארץ ירשים הכלבים.

כמאמר אחת ההערות שבספר, דומה "עיר", מאת קליפורד סימאק, הוצאת עם עובד, סדרת מדע-בידיוני, 234 ע.